

SCHIJN BEDRIEFT

Van Celia Dale verscheen ook bij De Geus

Een helpende hand

CELIA DALE

Schijn bedriegt

Uit het Engels vertaald door
Alexandra van Raab van Canstein

AMSTERDAM • ANTWERPEN

Oorspronkelijke titel *Sheep's Clothing*, verschenen bij Faber and Faber

Oorspronkelijke tekst © Celia Dale, 1988

Nederlandse vertaling © Alexandra van Raab van

Canstein en De Geus bv, Amsterdam 2024

Omslagontwerp Sander Patelski

Typografie binnenwerk Crius Group, Hulshout, België

ISBN 978 90 445 5010 8

NUR 330

www.degeus.nl

Deel een

Een

Voor de deur stonden twee vrouwen in de schaduw van de overhangende galerij van de sociale huurflat waarin mevrouw Davies een benedenwoning had; geen onverdeeld genoegen, want ze hoefde weliswaar geen trappen te lopen of te vrezen dat de lift voor de zoveelste keer defect was, maar ze vormde een makkelijk doelwit voor belletjtrekkers, brievenbusrammelaars, raambonzers en hondenpoep. En ergere zaken. Tot nu toe had ze geluk gehad, maar ze zou nooit opendoen zonder de ketting op de deur.

De oudste van de twee vrouwen nam het woord. 'Goedemiddag, mevrouw.'

'Ja?'

'Wij zijn van de dienst maatschappelijk werk.'

'Ja?'

'Mogen we even binnenkomen?' De vrouw was van middelbare leeftijd en had een vriendelijke stem. In haar ene hand droeg ze een officieel uitzijnde aktetas, in haar andere een handtas waaruit ze een geplastificeerd kaartje met haar foto haalde. Dit hield ze omhoog voor mevrouw Davies, die in het slechte licht, turend door de smalle kier, nog net enige gelijkenis kon ontwaren.

'Momentje, momentje.' Zenuwachtig deed ze de deur dicht, haalde de ketting eraf en maakte weer open. 'Maatschappelijk werk, zei u? Wat willen ze?'

'Niets om u zorgen over te maken, lieve mevrouw. Eerder het tegenovergestelde. Goed nieuws, denken we.'

‘Goed nieuws? Gaat het over m’n pensioen?’

‘Zoiets.’

‘Nou, kom maar even binnen dan.’

‘Dank u.’ Glimlachend stapte de vrouw de hal in. Mevrouw Davies liep terug naar de huiskamer, waar de radio nog volop grappen stond te verkondigen. De twee vrouwen liepen achter haar aan. De tweede was veel jonger dan de eerste, een bleek meisje met lang bruin haar dat deed denken aan dat van de overleden John Lennon. Ze had een dichtgeritste weekendtas bij zich.

De oudere vrouw zei: ‘Dit is mijn collega Mary. Ik ben mevrouw Black van het ministerie van Sociale Zaken, afdeling OAP B22. Dat is een speciale afdeling waar u nog nooit mee te maken heeft gehad en daarom zijn we hier ook. Mogen we gaan zitten?’

Mevrouw Davies liet zich in haar eigen stoel zakken en de anderen gingen op de rechte stoelen bij de eettafel zitten. De nieuwslezer op de radio zei dat het drie uur was.

Mevrouw Black keek om zich heen. ‘Wat een fijne woning heeft u hier. Echt gezellig. Woont u hier al lang?’

‘Al zolang het hier staat. Hij was invalide, weet u, vanwege de oorlog. We waren een van de eersten.’

‘U heeft vast heel wat zien veranderen.’

‘Veranderen? U moest eens weten! Er groeide hier nog geen grassprietje toen meneer Davies en ik hiernaartoe verhuisden. Alleen maar bouwpuin overal, en het stucwerk moest nog drogen. Maar we waren allang blij dat we iets hadden, m’n zoon en ik. Ons huis was platgebombardeerd en mijn man zat in het leger. In het Midden-Oosten zat-ie, Alamein en zo, Italië. En helemaal op het einde raakt-ie nog invalide. Toen ze de Rijn over trokken. Maanden in het ziekenhuis gelegen. Hij is d’r nooit overheen gekomen, niet echt.’

‘Is dit hem?’ Mevrouw Black kwam overeind en pakte een

fotolijstje van de schoorsteenmantel. In de camera keek een vrolijke man met een terriërgesicht en een kepie in een scherpe hoek boven zijn grote oren.

Mevrouw Davies boog zich naar voren in haar stoel. 'Ja. En dat is m'n zoon.' Ze wees naar een ander lijstje, vanwaaruit bijna hetzelfde terriërgesicht hen aankeek, maar dan blootshoofds.

'Hij lijkt op zijn vader.' Mevrouw Black zette de foto terug.

'Dat zegt iedereen. Zelf zie ik het niet.'

'Woont hij in de buurt?'

'Nee. Wolverhampton. Hij zit in de elektra, getrouwd met drie koters. Er staan foto's in m'n slaapkamer.'

'Ik zou ze dolgraag willen zien. Mary, wil jij... Tenminste, als u het goedvindt, mevrouw...?' Ze rommelde verontschuldiging tussen de papieren in haar aktetas.

'Davies, lieverd, mevrouw Annie Davies.'

'Natuurlijk. Hier heb ik het.' Ze trok een officieel uitzierend formulier uit een map.

'Haal ze maar, meissie, in de slaapkamer, naast m'n bed.'

Mary stond op en liep de kamer uit.

'Dus nu bent u helemaal alleen?' Mevrouw Black zuchtte diep. 'Het is zwaar, hè? Ik ben zelf ook weduwe, twaalf jaar alweer. Je went er nooit aan. Maar goed, u heeft natuurlijk heel wat vrienden gemaakt in al die jaren dat u hier woont.'

'Dat heb ik zeker. Maar de meesten zijn overleden. En we hebben d'r allerlei raar volk voor teruggekregen, niet zoals vroeger. Toen kende je je burens, je hielp elkaar, nu kijken ze je niet eens meer aan als je ze tegenkomt. Ik ga 's avonds de straat niet meer op, vooral in de winter niet. Houd m'n deur op slot.'

'Gelijk heeft u, lieverd. Dat is niet meer dan verstandig vandaag de dag.'

Mary kwam terug met de foto's. Mevrouw Black bekeek ze

glimlachend. ‘O, wat leuk, lieverd. Wat een heerlijke familie! Het kleine meisje lijkt sprekend op u, hè? En wat een mooi haar. U bent vast heel trots. Komen ze vaak op bezoek?’

Mevrouw Davies’ fletse ogen werden vochtig en er rolden langzaam een paar tranen in de zakjes eronder. ‘Twee jaar geleden voor het laatst, met Pasen. Hij heeft het te druk en de benzine wordt ook alsmaar duurder... Maar schrijven doet-ie wel. Met mijn verjaardag stuurt-ie altijd een kaart. Ik heb ze allemaal bewaard, daar in dat ouwe koekblik, lieverd, als je ze wil zien.’

Mary stond weer op om het blik te pakken en gedrieën bekeken ze de kaarten en de oude foto’s en het bosje geplette kunstbloemen van de hoed die mevrouw Davies bij het huwelijk van de zoon had gedragen en de herinneringsadvertenties die ze de eerste tijd na het overlijden van meneer Davies ieder jaar in de lokale krant had geplaatst en de broche die ze van haar oma had geërfd en een paar schoengespun, geen idee waar ze vandaan kwamen, maar ze waren mooi, met glinsterende steentjes, al droeg niemand meer dat soort dingen tegenwoordig.

‘Daar kunt u nog best wat voor krijgen, lieverd,’ zei mevrouw Black, die de gespen heen en weer bewoog zodat de nepjuweeltjes het licht ving.

‘Zeker weten. Maar ik wil ze niet verkopen, niet zomaar voor een paar pond. Het zou niet fatsoenlijk zijn.’

‘Ah, dat herinnert me eraan.’ Mevrouw Black legde ze terug in het koekblik en deed het deksel stevig dicht. ‘We mogen uw tijd niet langer in beslag nemen, lieve mevrouw Davies. En we hebben nog meer bezoekjes af te leggen. Laten we ter zake komen.’

Mevrouw Davies keek bezorgd.

‘Ik had al gezegd dat het om goed nieuws ging, toch? Ik heb alleen nog een paar gegevens van u nodig. Eens even kijken...’ Ze opende de aktetas en legde de papieren die erin zaten voor zich

op tafel. ‘Dus u ontvangt het gewone staatspensioen, nietwaar? En een aanvullende uitkering, toch? Tot een bedrag van... hoeveel?’ Mevrouw Davies noemde het. ‘Precies. Nu lijkt het erop dat ze u vanwege de invaliditeit van uw man vanaf zes maanden na zijn overlijden te weinig hebben uitgekeerd.’

Mevrouw Davies’ mond viel open.

‘Ja, lieverd. Het is bijna niet te geloven, hè? Al die honderden ambtenaren en dossiers en computers en wat niet al, en dat ze dan zo’n fout kunnen maken. Dus wanneer is hij overleden?’

‘In 1976 was dat, oktober. Hij lag sinds maart in het ziekenhuis.’

Ze keek in de documenten. ‘Inderdaad. Oktober. Dus vanaf april 1977 had u recht op aanvulling. Dat is een achterstallig tegoed van tien jaar, mevrouw Davies.’

‘Wel heb je ooit!’

Mevrouw Black glunderde. ‘Zei ik het niet? Het is toch zo fijn als we zulk goed nieuws kunnen brengen. Iedereen denkt dat maatschappelijk werk zich alleen maar met andermans zaken bemoeit en nergens geen hart voor heeft, maar ik kan u verzekeren dat het ons echt iets doet, zeker ambtenaren als Mary en ik van OAP B22. Het is een heel invoelende afdeling, hè Mary?’

Het was de eerste keer dat Mary iets zei. ‘Dat klopt.’

‘Ik vroeg me af.’ Mevrouw Black dacht even na. ‘Ik vroeg me af of we het konden vieren met een kop thee? Eerlijk gezegd verga ik van de dorst.’

Mevrouw Davies wilde al opspringen, maar mevrouw Black legde haar hand op haar arm. ‘Blijft u nou maar even rustig zitten, lieverd. Mary doet het wel, hè Mary? U hoeft alleen even te zeggen waar alles ligt. De keuken is die kant op?’

‘Het is een beetje een rommeltje. Ik verwachtte niet... De thee zit in het blik op de plank, het blik van de kroning... de melk en de suiker...’